Regeringen

2021-10-28
S2021/07152 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att genomföra en förstudie om programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie om hur övertagandet av ansvaret för och återinförandet av programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK) kan ske.

Av förstudien ska det framgå hur Socialstyrelsen kan bygga upp organisation och kompetens vid myndigheten för att kunna ansvara för programmet. Detta inkluderar kompetens att ge vägledning och rådgivning till regioner. Vidare ska myndighetens kostnad för förvaltningen av programmet framgå. Socialstyrelsen ska även inom ramen för uppdraget lämna förslag på hur en förordning om bidrag till regioner för investeringskostnader inom ramen för SSIK kan utformas. Vidare ska förslaget innefatta hur myndigheten kan följa upp de investeringar som regionerna söker bidrag för. Utgångspunkten för förstudien är att SSIK ska kunna finnas tillgängligt för regionerna från den 1 januari 2023.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Fortifikationsverket, regionerna, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och andra relevanta aktörer.

En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juni 2022. Redovisningen ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Fredsgatan 8
E-post: s.registrator@regeringskansliet.se

Ärendet

Utredningen för hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) lämnade i april 2020 delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23). Av delbetänkandet framgår att utredningen gör bedömningen att programmet SSIK bör återinföras. För att skapa ytterligare underlag för ett återinförande av SSIK ger regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie om hur ett återtagande av ansvaret för förvaltningen av SSIK kan ske.

Utredningens bedömningar i delbetänkande utgjorde ett underlag till den försvarspolitiska propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Av den försvarspolitiska propositionen framgår att det är viktigt att upprätthålla funktionaliteten inom hälso- och sjukvården i krig. Vidare framgår att planeringen inför civilt försvar inom hälso- och sjukvården behöver beakta behovet av motståndskraftiga lokaler, avseende t.ex. säkerhetsskydd och försörjning av bl.a. vatten, avlopp, värme, el och ventilation.

MSB har i nära samverkan med Socialstyrelsen och SKR tagit fram en vägledning - Den robusta sjukhusbyggnaden, en vägledning för driftsäkra sjukhusbyggnader - som publicerades sommaren 2021. Vägledningen ställer inga särskilda krav på regionerna eller ett enskilt sjukhus utan den ska ses som en hjälp till att kunna vidta lämpliga åtgärder för en ökad robusthet.

Av vägledningen framgår att sjukhus behöver vara driftsäkra först och främst i vardagen. Ett avbrott i ett av sjukhusets tekniska försörjningssystem skulle kunna få allvarliga konsekvenser för patientsäkerheten. En fungerande incidenthantering och funktionssäkra lösningar möjliggör att verksamhet som bedrivs i byggnaden kan upprätthållas såväl i ett normalläge som vid mindre störningar. Sjukhus behöver också vara driftsäkra vid fredstida kriser. De kritiska beroendena i samhället har ökat. Det gäller exempelvis sjukhusens beroende av el, informationsteknologi, transport och logistik. Omfattande och längre störningar i samhällets kritiska infrastruktur och i annan samhällsviktig verksamhet, till exempel transporter, kan därför ge upphov till allvarliga konsekvenser för sjukhusens driftsäkerhet och därmed för sjukvårdens förmåga att upprätthålla sin verksamhet. Andra typer av händelser som kan påverka driftsäkerheten och sjukvården negativt är pandemier, bränder, terrorangrepp, cyberattacker, olyckor och extrema vädersituationer, exempelvis varaktiga värmeböljor eller skyfall.

Slutligen behöver sjukhus vara driftsäkra i krig. Sjukhus ska enligt den fjärde Genèvekonventionen vara skyddade från militära angrepp men har trots det, avsiktligt och oavsiktligt, angripits runt om i världen genom åren. Under ett väpnat angrepp finns inte bara risken att sjukhusen utsätts för direkta eller indirekta militära angrepp. De kan också påverkas av att kritisk infrastruktur och transporter inte håller ordinarie leverans- och kvalitetsnivå. Sjukhusen kan till exempel drabbas av störningar i den ordinarie värme- och dricksvattenförsörjningen. De kan också drabbas av störningar till följd av problem med att transportera patienter, läkemedel, livsmedel, sjukvårdsmateriel, tvätt och avfall.

Investeringsstöd genom SSIK bedöms vara ett effektivt sätt att skapa incitament för regionerna att öka robustheten i hälso- och sjukvården.

Inför återinförandet av SSIK ska Socialstyrelsen utföra en förstudie för att planera myndighetens uppbyggnad av organisation och kompetens samt beräkna kostnaden för förvaltningen av SSIK. I uppdraget ingår att myndigheten tar fram ett förslag på förordning om bidrag till regioner för robusthöjande åtgärder på sjukhus och en plan för uppföljning av investeringarna.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Mimmi Lövbom

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM
Finansdepartementet, BA, ESA, K
Justitiedepartementet, SSK
Försvarsdepartementet, MFI 2
Fortifikationsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Regionerna
Sveriges Kommuner och Regioner